

ФОРМУВАННЯ ІНТЕРЕСУ ДО ХУДОЖНЬОГО СЛОВА У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ТА МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ ДИДАКТИЧНИХ ІГОР

5. Stetsula, N. & Orshanskyi, L. (2023). Praktychni aspekty metodyky pidhotovky maibutnikh uchyteliv do formuvannya ekolohichnoi kompetentnosti uchniv na urokakh heohrafi [Practical aspects of the methodology of training future teachers for the formation of environmental competence of students in geography lessons]. *Ukrainian Pedagogical Journal*. No. 1. pp. 141–151. [in Ukrainian].

6. Chystiakova, L.O. (2020). Ekokultura maibutnikh uchyteliv trudovoho navchannia ta tekhnolohii: teoriia i praktyka [Ecoculture of future teachers of labor training and technologies: theory and practice]. Dnipro, 372 p. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 18.08.2025

УДК 373.2:373.3:82

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2025.336967>

Андріана Шишак, доктор філософії з початкової освіти,
викладач кафедри освітології і педагогіки

Західноукраїнського національного університету
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7715-9528>

Ростислав Руденський, доктор філософії з дошкільної освіти,
викладач кафедри освітології і педагогіки

Західноукраїнського національного університету
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5890-6276>

Володимир Чайка, доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри освітології і педагогіки

Західноукраїнського національного університету
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3665-0403>

ФОРМУВАННЯ ІНТЕРЕСУ ДО ХУДОЖНЬОГО СЛОВА У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ТА МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ ДИДАКТИЧНИХ ІГОР

У статті обґрунтовано дидактичні ігри як засіб формування у дітей дошкільного та молодшого шкільного віку інтересу до художнього слова шляхом розроблення прикладів їх практичної реалізації. Зазначено, що цей процес реалізується під час ознайомлення дошкільників та учнів початкової школи з різними видами мистецтва. Прикладами дидактичних ігор, які сприяють досягненню окресленої мети, наведено такі: “Знайди лагідне слово”, “Про кого йдеться?”, “Чарівний мішечок”, “Впиймай риму”, “Тік-так – це так”, “Смайлик настрою”, “Хто більше?”, “Грім як людина”.

Ключові слова: інтерес до художнього слова; художній твір; література; мистецтво; дидактична гра; дошкільники; молодші школярі; заклад дошкільної освіти; початкова школа; освітній процес.

Рис. 1. Літ. 16.

Andriana Shyshak, Doctor of Philosophy in Primary Education,
Lecturer of the Educology and Pedagogy Department,

West Ukrainian National University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7715-9528>

Rostyslav Rudenskyi, Doctor of Philosophy in Preschool Education,
Lecturer of the Educology and Pedagogy Department,

West Ukrainian National University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5890-6276>

Volodymyr Chaika, Doctor of Sciences (Pedagogy), Professor,
Head of the Educology and Pedagogy Department,

West Ukrainian National University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3665-0403>

FOSTERING INTEREST IN THE ARTISTIC WORD IN PRESCHOOL AND EARLY PRIMARY SCHOOL CHILDREN THROUGH DIDACTIC GAMES

The article substantiates that the preschool and early primary school age is a crucial period for the active development of a child's mental processes, moral and aesthetic upbringing, and socialisation. This development is significantly supported by listening to or independently reading literary works. The formation of interest in the artistic word is facilitated through the introduction of literary texts, which are intrinsically rich in artistic expression. Interest in the artistic word is interpreted as a child's engagement with literary texts, especially through their expressive features. It is emphasised that in the educational process, the use of didactic games is an effective means of fostering interest in the artistic word among preschool and early primary school children.

Didactic games are identified as a method of cultivating interest in the artistic word in this age group. The article highlights the need to prioritise verbal games among various types of language-based didactic games, as they focus on solving speech-related tasks and are based on the content of literary texts. Examples of practical implementation of such games are presented in the context of introducing children to various forms of art (literary, musical, theatrical, etc.), all of which involve elements of the artistic word. This approach aligns with the content of the Basic Component of Preschool Education (State Standard of Preschool Education) (educational areas "Child's Speech", "Child in the World of Art", "Child's Play") and the State Standard of Primary Education (language and literature, and arts educational areas). Examples of didactic games that support the outlined goal include: "Find the Kind Word", "Who Is It About?", "Magic Pouch", "Catch the Rhyme", "Tick-Tock-That's Right", "Mood Emoji", "Who Knows More?", and "Thunder as a Person".

Keywords: interest in the artistic word; literary work; literature; art; didactic game; preschoolers; early primary school children; preschool education institution; primary school; educational process.

Постановка проблеми. Дошкільний та молодший шкільний вік дитини має значний потенціал для активного розвитку її психічних процесів, морально-етичного та естетичного виховання, соціалізації тощо. Цьому сприяє слухання читання дорослим художніх творів або ж самостійне їх прочитання. Дошкільники та молодші школярі, зважаючи на всеохопну ди-джиталізацію усіх суспільних сфер, все частіше прагнуть використовувати цифрові засоби для розваг, дещо знецінюючи саму сутність художнього слова, яке може бути відображене як у тих же гаджетах, так і у паперовому варіанті. Тому завдання вихователя закладу дошкільної освіти та вчителя початкових класів закладу загальної середньої освіти полягає у тому, щоб формувати у дітей від 3 до 10 років інтерес до художнього слова, зважаючи на його значний потенціал для розвитку особистості.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Дослідники відображали проблему формування інтересу до художнього слова у здобувачів дошкільної та початкової освіти аспектно. Так, наприклад, Г. Каптур та М. Остапюк вивчали формування образного мовлення молодших школярів засобами художнього слова [4]. А. Просенюк досліджувала виховання інтересу до змісту художнього твору в дітей старшого дошкільного віку [10]. Інтеракція, що є важливою умовою організації дидактичних ігор, та методи її реалізації у початковій школі були предметом наукових розвідок Н. Сірант та А. Кравчишин [14]. Н. Черепаня зацентрувала у своїх працях на важливості виховання дітей дошкільного віку засобами народознавства, серед яких є чимало зразків жанрів художніх творів та різновидів художніх слів [16]. Однак особливо важливим для нашого дослідження є аналіз державних документів, які регулюють зміст дошкільної та початкової освіти в Україні, на чому ми й надалі зупинимося.

Відповідно до "Базового компонента дошкільної освіти" ("Державного стандарту дошкільної освіти") (далі – БКДО) у межах реалізації освітнього напрямку "Мовлення дитини" відбувається формування у дітей дошкільного віку художньо-естетичної компетентності. Так, як і будь-яка діяльність, цей процес розпочинається із сприяння ста-

новленню у дошкільників мотивації до розвитку зазначеного новоутворення. У цьому випадку – це формування інтересу до художнього слова, що може бути відображене у формі друкованої чи електронної книги, у контексті закладення основ емоційно-ціннісного ставлення [9, 19–20].

Художнє слово знаходить своє відображення не лише у літературі. Воно є засобом вираження думок та почуттів і в інших видах мистецтва, зокрема музичному та театральному. Це пов'язано з тим, що музичне мистецтво часто поєднує мелодію та текст, а театральне – слово, міміку, жести, хореографію, музику тощо. Тому формування інтересу у дошкільників до художнього слова відбувається також під час реалізації освітнього напрямку БКДО "Дитина у світі мистецтва" у межах формування мистецько-творчої компетентності [9, 21–22].

Зважаючи на те, що провідним видом діяльності дітей дошкільного віку є ігрова, у процесі виховання у них інтересу до художнього слова потрібно організовувати ігри, а саме ті, які мають навчальні цілі "(повідомлення нового матеріалу, первинного закріплення вивченого, формування способів діяльності та ставлень (компетентностей загалом))" – дидактичні [11, 112]. На рівні держави використання дидактичних ігор у закладах дошкільної освіти обумовлено обов'язковістю реалізації освітнього напрямку БКДО "Гра дитини", у межах якого їх розуміють як різновид ігор, "організованих за ініціативою дорослих з метою навчання" [9, 14].

Згідно зі змістом "Державного стандарту початкової освіти" в учнів початкової школи доцільно продовжувати формувати інтерес до художнього слова. Це пов'язано із обов'язковим розвитком у молодших школярів ключових компетентностей, зокрема вільного володіння державною мовою, що передбачає "...любов до читання, відчуття краси слова..." та культурної компетентності, яка охоплює залучення здобувачів початкової освіти до різних видів мистецтва [8]. Це здебільшого здійснюється під час реалізації мовно-літературної (адже щоб ефективно сприймати, перетворювати, передавати, аналізувати, інтерпретувати, оцінювати усно чи письмово подану інформацію, досліджувати мовні явища у ній, для початку потрібно бути зацікавленим у її змісті та засобах вираження) та мис-

тецької (адже художнє слово об'єднує чимало видів мистецтва, що дає змогу вчитися художньо-образно та аналітично мислити, інтерпретувати та оцінювати художні твори, самостійно провадити мистецьку діяльність тощо) освітніх галузей [8].

Формувати інтерес до художнього слова у початковій школі доцільно шляхом реалізації дидактичних ігор, що вважають різновидом ігрових інтерактивних методів [14, 134]. У першому циклі (1–2 класи) рекомендовано застосовувати ігрові методи навчання у межах діяльнісного та інтегрованого підходів [8]. А в другому циклі (3–4 класи) також інколи доцільно це робити, адже дидактичні ігри сприяють підвищенню рівня мотивованості здобувачів початкової освіти до оволодіння різними феноменами, оскільки є високоемоційними.

Мета статті – обґрунтувати дидактичні ігри як засіб формування у дітей дошкільного та молодшого шкільного віку інтересу до художнього слова шляхом розроблення прикладів їх практичної реалізації.

Виклад основного матеріалу. Під художнім словом розуміють “вживання в мовленні епітетів, багатозначних слів, синонімічних рядів, метафор, фразеологізмів, порівнянь, алегорії, гіперболи, стилістично забарвленої лексики тощо” [4, 63]. Виховання (або формування) інтересу – це “процес цілеспрямованого, організованого педагогічного впливу, підтримки і стимулювання пізнавальних пошуків і зацікавленості вихованців, розвитку їхніх пізнавальних потреб, переживань і мотивів” [10, 27]. Формування інтересу до художнього слова відбувається шляхом ознайомлення з художніми творами, адже саме вони є наповненими художніми словами. А сам інтерес до художнього слова можна трактувати як зацікавлення літературним текстом, зокрема засобами його художньої виразності.

У дошкільному та молодшому шкільному віці мотивувати здобувачів освіти досліджувати значення та форми окремих слів варто, здебільшого не називаючи термінів. Тому для цього якраз і доцільно застосовувати дидактичні ігри. Охарактеризуємо їх потенціал для формування інтересу до художнього слова у дошкільників та молодших школярів.

Група дидактичних ігор є однією із найбільш досліджених та обґрунтованих як метод навчання і виховання в українській дидактиці дошкільної та початкової освіти (Л. Артемова, А. Богуш, Н. Кудикіна, Н. Луцан, О. Хорошковська, О. Янківська). Ефективність дидактичної гри виявляється у спрямованості її формувальних впливів на “потреби дітей у знаннях, активного інтересу до того, що може стати їх новим джерелом” [2, 35]. Предметом нашого дослідження є дидактичні ігри, які побудовані на словесній основі – словесні (вербальні). Дослідниці А. Богуш та Н. Луцан визначають зміст цього поняття так: “гра, змістом якої виступає мовленнєве висловлювання, а засобом реалізації ігро-

вої дії та ігрового задуму є слово; спрямована на досягнення результату – породження нового висловлювання” [2, 45]. Доступні та емоційно привабливі знання діти активніше засвоюють, а їх мовленнєві навички набувають подальшого розвитку в процесі словесних ігор, зокрема тоді, коли виникає потреба вербалізувати власний досвід і пояснювати іншим гравцям побачене, відоме з особистого життєвого досвіду. У таких умовах дошкільники та молодші школярі застосовують більш складні художньо забарвлені синтаксичні конструкції, якими вони менше послуговуються у їхньому мовленні під час традиційних занять.

Словесні ігри мають ідентичну сталу структуру, оскільки є дидактичними, однак вони виявляють специфіку щодо реалізації кожного структурного компонента. Структурними компонентами словесних дидактичних ігор, які визначила Н. Луцан, є такі: “ігровий задум, ігрові мовленнєві дії, рольова поведінка, складання сюжету, мовленнєве оформлення та супровід” [2, 46–46]. Вагоме значення у підготовці вихователем таких ігор є конструювання задуму гри – це ігрова уявна ситуація, в основі якої – мотивація дитини виграти. Якщо ігровий задум не мотивує дитину до варіативних ігрових словесних дій, то діти їх здійснюють неохоче, неенергійно. Фактично гра набуває за таких умов форми дидактичної вправи. Саме тому слушно підсумовують А. Богуш та Н. Луцан, що для дошкільників та молодших школярів “важливо знати, для чого, з погляду мотивів їх діяльності, її мети, необхідно виконувати ту чи ту мовленнєву дію” [2, 46]. Оскільки провідним мотивом участі дітей в словесній грі є бажання перемогти, виграти, то саме він зумовлює їх розумову та мовленнєву активність. Ігрові дії у словесних іграх не є матеріалізованими, як, наприклад, в іграх з картинками чи природним матеріалом, тому вони завжди реалізуються як мовленнєве висловлювання, вербальні дії тощо. Таке висловлювання охоплює фрази дітей, які відображають їх організаційні взаємини, необхідні для підтримки динамічності власне гри, та власне ігрову взаємодію – безпосередньо зумовлені змістом гри та пов'язані між собою. У процесі словесної гри діти оволодівають умінням впливати на слухача за допомогою мовлення, викликаючи у нього відповідні емоційні стани. Інтонаційна виразність формується як через наслідування мовленнєвої поведінки дорослих, так і завдяки самостійному використанню мовних і паралінгвістичних засобів для вираження власних почуттів. Створення образу через імітаційні дії стимулює розвиток уяви, фантазії, мислення та мовлення дитини [2, 50].

Специфіка формування інтересу до художнього слова зумовлює потребу вибору саме вербальних ігор з усіх видів словесних дидактичних. Сутність цього виду ігор зводять до того, що вони спрямо-

ФОРМУВАННЯ ІНТЕРЕСУ ДО ХУДОЖНЬОГО СЛОВА У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ТА МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ ДИДАКТИЧНИХ ІГОР

вуються на вирішення таких мовленнєвих завдань, “змістом яких виступає безпосередньо зв’язне мовлення, мовленнєві висловлювання різного типу (опис, розповідь, міркування, пояснення), і які по-

будовані за змістом художніх текстів” [2, 52]. Усі вербальні дидактичні ігри умовно поділяють на дві великі групи: ігри-відтворення та творчі [2, 52]. Зміст класифікації наводимо на рис. 1.

Рис. 1. Класифікація вербальних дидактичних ігор (за А. Богуш і Н. Луцан)

Наведені на рис. 1 види дидактичних ігор обґрунтовані вітчизняними дослідниками (А. Богуш, Н. Луцан) достатньо вичерпно [2]. Зосередимось на їх можливостях для формування інтересу до художнього слова та охарактеризуємо конкретні ігри та ігрові вправи.

Освітній процес у закладах дошкільної освіти організовують відповідно до програм розвитку дітей дошкільного віку. Однією з таких є “Українське дошкільня”, у додатках до якої міститься орієнтовний перелік художніх творів для кожної вікової категорії дітей дошкільного віку [1, 204–208]. Наведемо приклади, які дидактичні ігри доцільно застосовувати на практиці для формування у дошкільників інтересу до художнього слова.

Сприяння становленню у дошкільників інтересу до художнього слова часто відбувається на основі використання засобів народної педагогіки [16]. Так, розробники програми “Українське дошкільня” рекомендують для ознайомлення дітям молодшого дошкільного віку народну колискову “Ой ходила журавочка” [1, 204; 15, 11]. Можна запропонувати їм дидактичну гру “Знайди лагідне слово”. Дидактичне завдання полягає в тому, щоб формувати у молодших дошкільників вміння впізнавати пестливі слова у художньому тексті. Ігрове завдання – швидко

ко та правильно знайти пестливе слово у запропонованій колисковій. Правила гри звучать так: вихователь зачитує народну колискову “Ой ходила журавочка”; діти уважно слухають і тоді, коли почують пестливе слово, піднімають руку; перемагають ті гравці, хто швидко та правильно виконав завдання. Доцільно після цього обговорити, чому саме дошкільники вважають слово пестливим та для чого взагалі вживають лагідні слова.

Під час опрацювання народної казки “Котик і Півник” доцільно запропонувати дидактичну гру “Про кого йдеться?” [1, 204; 5]. Така гра сприяє зацікавленню молодших дошкільників контрастом як засобом художньої виразності, що містить антонімічні характеристики окремих персонажів. Дидактичне завдання цієї гри передбачає формування вміння розрізняти характерні риси персонажів художнього твору. Ігрове завдання може звучати так: відповідно до опису вихователя потрібно впізнати, про якого героя казки “Котик і Півник” йдеться. Правила гри передбачають такі кроки: вихователь зачитує опис характеру чи поведінки персонажа; діти за допомогою рухів демонструють, про кого йдеться: якщо це Котик – присідають, Півник – махають руками, Лисичка – піднімають руки вгору, імітуючи лякання; перемагають ті діти, які пра-

вильно показали героя казки. Прикладами тверджень можуть бути такі: завжди обережний і не довіряє незнайомцям; необережний і довіряє чужим лагідним словам; хитра і підступна, любить обманювати; тощо.

Для формування інтересу до художнього слова варто використовувати також літературні твори. Так, у середній групі після прочитання оповідання Н. Гуркіної “Казочка про дружбу” можна організувати дидактичну гру “Чарівний мішечок”. Дидактичне завдання полягає в тому, щоб вчити дітей середнього дошкільного віку розпізнавати художні слова у літературному творі. Ігрове завдання – витягнути з чарівного мішечка предмет або його зображення; пригадати та назвати, з якими словами він поєднувався у тексті оповідання. Правила гри передбачають витягування дітьми по черзі предмета з мішечка; розповідь про те, з якими іншими словами було пов’язане це слово (якщо дошкільнику складно назвати, вихователь зачитує ту частину оповідання, у якій про це йдеться, дає навідні запитання); переміг у грі той, хто правильно назвав пов’язані слова; переможець може отримати приз – значок чи наклейку. Наприклад, борсучок – Єгор (використання у тексті власних назв для посилення персоніфікації), дверцята – тук-тук-тук (застосування звуконаслідування для “оживлення” тексту), усміхнене Сонечко – ура-а! (вживання вигуків для передавання емоційності твору) тощо. Крім цього, “Казочка про дружбу” надрукована у другій частині підручника з української мови та читання для 3 класу авторства Г. Сапун [13, 71–72]. Тож з учнями початкової школи також можна організувати таку дидактичну гру, але у цьому випадку у “чарівному мішечку” вже можуть бути надруковані слова не лише конкретного, а й абстрактного змісту; їх доцільно підбирати як відповідь на одне питання, наприклад, “як?” (ходило – розгублено, зітхнув – сумно, повертіла – замислено тощо) [13, 71–72].

У старшому дошкільному віці під час опрацювання вірша “Зимова пісенька” Л. Глібова можна провести дидактичну гру “Впиймай риму” [1, 207; 3]. Зміст дидактичного завдання передбачає розвиток вміння розпізнавати риму, відчувати ритм та мелодійність мови. Ігрове завдання для дошкільників – слухати уривки з художнього твору (вихователь зачитує по два рядки); чути римовані слова, плескати у долоні (наприклад, “...ми повибігаємо, снігу накачаємо...” – плескають, “...просимо, голубочко, щоб мороз стояв...” – ні). Відповідно до правил гри, вихователь читає або декламує уривки з вірша; діти уважно слухають: коли чути римовані рядки – плескають у долоні; хто помилився, придумує свою риму до запропонованого рядка; перемагають ті, хто не помилився або хто зміг анулювати свою помилку пригадуванням рими. Доцільно зауважити, що уривок з вірша “Зимова пісенька”

покладено на музику В. Верховинцем (Костівим), що демонструє тісний зв’язок між видами мистецтва.

У підручнику для першого класу “Українська мова. Буквар” К. Пономарьової запропоновано для ознайомлення вірш В. Бичка “Великий і малий” [7, 28–29]. Можна застосувати дидактичну гру “Тік-так – це так”. Дидактичне завдання полягає у тому, щоб вчити першокласників помічати контраст як художній засіб, не називаючи терміна. Ігрове завдання можна окреслити як визначити, чи правильно є поведінка великого та малого хлопців, проговорюючи фрази: “тік-так – це так” – якщо правильно, “так-так – це не так” – якщо ні. Правила гри охоплюють почергове зачитування вчителем початкових класів закладу загальної середньої освіти тверджень, які побудовані на контрастах характеристик героїв художнього твору; учні уважно його слухають і якщо речення свідчить про правильну поведінку хлопця, то промовляють “тік-так – це так”, а якщо про неправильну – “так-так – це не так”. Вчитель фіксує, хто з дітей не помилився жодного разу та оголошує їх переможцями. Обов’язково доцільно зорієнтувати першокласників на тому, що характеристики хлопців у вірші подані на противагу одна одній. Прикладами тверджень можуть бути самі рядки поезії: 1) “...Малий, узявши книжку, дідусеві чита...”, 2) “Великий тягне кішку із тину за хвоста...” [7, 29].

У підручнику для 2 класу з мистецтва (за В. Островським та Г. Федун) розміщено вірші Г. Федун “Осінь” та “Пізня осінь” [6, 18]. Можна використати дидактичну гру “Смайлик настрою”. Дидактичне завдання – вчити другокласників впізнавати стилістично забарвлену лексику. Ігрове завдання передбачає слухання слів та фраз з текстів, малювання на аркуші смайликів, які відображають сум або радість. Правила гри передбачають використання кожним учнем аркуша паперу та олівця; зачитування вчителем слова чи фрази з поезій; почергове малювання здобувачами початкової освіти смайлів як емоційної реакції на сказане; перемагає той, хто правильно визначив усі “смайлики настрою” (або аргументовано довів свою окрему думку, яка відрізняється від більшості).

Читаючи у 3 класі фінську народну казку “Язиката баба” (за підручником Г. Сапун “Українська мова та читання”), доцільно зосередити увагу молодших школярів на вживанні епітетів, виражених прикметниками, які дають змогу яскраво відобразити настрій твору та характери головних героїв [13, 19–21]. Для цього можна використати дидактичну гру “Хто більше?”. Дидактичне завдання формулюємо як формування вміння розпізнавати прикметники, що є епітетами у художньому тексті. Ігрове завдання – знайти якомога більшу кількість прикметників, які надають тексту образності та

емоційності. Правила гри звучать так: третьокласники об'єднуються у пари та читають казку “Язиката баба”; спільно визначають, скільки прикметників, які роблять текст образним та емоційним, (епітетів) вжито у творі; виграс та пара, яка назвала найбільше число та зачитала вибрані прикметники-епітети.

У 4 класі здобувачі освіти опрацьовують поезію М. Вінграновського “Грім” (підручник О. Савченко та І. Красуцької “Українська мова та читання”) [12, 139–140]. Під час цього можна використати дидактичну гру з картками “Грім як людина”. Дидактичне завдання – розпізнавати персоніфікацію як засіб художньої виразності у літературних творах. Ігрове завдання – якомога швидше у групах знайти та відібрати картки, у яких грім діє як людина, тобто виявити персоніфікацію. Правила гри полягають у тому, що попередньо вчитель готує картки з фразами з тексту вірша “Грім”, які містять персоніфікацію, та такі, які не містять її, наприклад: “він так любив гриміти”, “він бачив, хто що хоче”, “дядько грім сказав собі”, “грім гримів”, “грім звучав”, “грім розбудив” тощо [12, 139–140]. Під час уроку учні об'єднуються у групи, кожна з яких отримує набір карток. Із них якомога швидше учасники команди обирають ті картки, у яких дії грому описано як людини. Перемагає та група, яка найшвидше та правильно виконала завдання, сигналізувавши про це підняттям рук.

Висновки. Таким чином, формування інтересу до художнього слова у дітей дошкільного та молодшого шкільного віку в освітньому процесі доцільно здійснювати засобами дидактичних ігор. Зважаючи на зміст “Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти)” та “Державного стандарту початкової освіти”, цей процес реалізується під час ознайомлення дошкільників та учнів початкової школи з різними видами мистецтва: літературним, музичним, театралізованим тощо, оскільки їх об'єднує наявність власне художнього слова. Прикладами дидактичних ігор, які доцільно використовувати для формування у здобувачів дошкільної та початкової освіти інтересу до художнього слова, є такі: “Знайди лагідне слово”, “Про кого йдеться?”, “Чарівний мішечок”, “Впиймай риму”, “Тік-так – це так”, “Смайлик настрою”, “Хто більше?”, “Грім як людина”.

Перспективи подальших наукових розвідок вбачаємо у вивченні закордонного досвіду з проблеми дослідження.

ЛІТЕРАТУРА

1. Білан О.І. Програма розвитку дитини дошкільного віку “Українське дошкілля”. Вид. 2-ге, зі зм. і доп. Тернопіль : Мандрівець, 2022. 216 с.
2. Богуш А.М., Луцан Н.І. Мовленнєво-ігрова діяльність дошкільників: мовленнєві ігри, ситуації, вправи. Навчально методичний посібник. Київ: “Видавничий Дім Слово”, 2014. 304 с.

3. Глібов Л. Зимові пісеньки. Київ: Веселка, 1977. 10 с.
4. Каптур Г., Остапук М. Формування образного мовлення молодших школярів засобами художнього слова. *Scientific Bulletin of Lesya Ukrainka East-European National University. Series: Pedagogical Sciences*. 2016. № 1(1). С. 62–70.
5. Котик і Півник. Серія “Українські казки”. Київ: Ранок, 2023. 10 с.
6. Островський В.М., Федун Г.П. Мистецтво : підручник інтегрованого курсу для 2 кл. закладів загальн. серед. освіти. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2019. 152 с.
7. Пономарьова К. Українська мова. Буквар: підруч. для 1 кл. закл. загальн. середн. освіти. У 6 ч. Ч. 5. Київ : УОВЦ “Оріон”, 2023. 63 с.
8. Про внесення змін до Державного стандарту початкової освіти: Постанова Кабінету Міністрів України № 688 від 24.07.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-%D0%BF#Text> (дата звернення: 01.08.2025).
9. Про затвердження Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти) нова редакція: Наказ Міністерства освіти і науки України № 33 від 12.01.2021 р. 38 с. URL: https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf (дата звернення: 29.07.2025).
10. Просенюк А.І. Виховання інтересу до змісту художнього твору в дітей старшого дошкільного віку : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08. Одеса: ДЗ “Південноукр. нац. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського”, 2011. 322 с.
11. Руденський Р., Писарчук О. Європейський контекст еволюції структури настільних ігор для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. *Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти. Серія “Педагогіка. Психологія”*. 2023. № 4. С. 109–118. DOI: <https://doi.org/10.32782/academ-ped.psyh-2023-4.17> (дата звернення: 30.07.2025).
12. Савченко О.Я., Красуцька І.В. Українська мова та читання : Підручник для 4 класу ЗЗСО (у 2-х частинах) : Частина 2. Київ : УОВЦ “Оріон”, 2021. 160 с.
13. Сапун Г. Українська мова та читання: підруч. для 3 кл. закл. загальн. середн. освіти. У 2 ч. Ч. 2. Тернопіль : Підручники і посібники, 2020. 128 с.
14. Сірант Н., Кравчишин А. Можливості використання інтерактивних методів навчання у закладах початкової освіти. *Молодь і ринок*. 2025. № 5-6/237-238. С. 132–136. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2025.332805> (дата звернення: 02.06.2025).
15. Чарівна сила колискової пісні / укл. Е. Верещага. Краматорськ, 2020. 15 с. URL: <http://www.book-house.org/wp-content/uploads/2020/02/charivna-sila-koliskovoYi-plsni.pdf> (дата звернення: 02.06.2025).
16. Черепаня Н. Виховання дітей дошкільного віку засобами народознавства в умовах сучасних викликів. *Молодь і ринок*. 2025. № 5-6/237-238. С. 148–152. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2025.332810> (дата звернення: 01.08.2025).

REFERENCES

1. Bilan, O.I. (2022). Prohrama rozvytku dytyny doshkillnoho viku “Ukrainske doshkillia” [Preschool Child Development Programme “Ukrainian Preschool”]. Ternopil, 216 p. [in Ukrainian].
2. Bohush, A.M. & Lutsan, N.I. (2014). Movlennievo-ihrova diialnist doshkillnykiv: movlennievi ihry, sytuatsii,

vpravy [Speech and game activities of preschoolers: speech games, situations, exercises]. Kyiv, 304 p. [in Ukrainian].

3. Hlibov, L. (1977). Zymova pisenka [A winter song]. Kyiv, 10 p. [in Ukrainian].

4. Kaptur, H. & Ostapiuk M. (2016). Formuvannia obraznoho movlennia molodshykh shkoliariv zasobamy khudozhnoho slova [Formation of figurative speech of junior schoolchildren by means of artistic word]. *Lesia Ukrainka Eastern European National University Scientific Bulletin. Series: Pedagogical Sciences*. No. 1(1), pp. 62–70. [in Ukrainian].

5. Kotyk i Pivnyk. Seriya "Ukrainski kazochky"(2023). [The Cat and the Cockerel. Ukrainian Fairy Tales series]. Kyiv, 10 p. [in Ukrainian].

6. Ostrovskiy, V.M. & Fedun H.P. (2019). Mystetstvo : pidruchnyk integrovanoho kursu dlia 2 kl. zakladiv zahal. sered. osvity [Art: textbook for an integrated course for 2nd grade of secondary schools]. Ternopil, 152 p. [in Ukrainian].

7. Ponomarova, K. (2023). Ukrainska mova. Bukvar: pidruch. dlia 1 kl. zakl. zahal. seredn. osvity [Ukrainian language. Primer: textbook for 1st grade of secondary schools]. In 6 parts. Part. 5. Kyiv, 63 p. [in Ukrainian].

8. Pro vnesennia zmin do Derzhavnoho standartu pochatkovoï osvity: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy № 688 vid 24.07.2019 r. [On Amendments to the State Standard of Primary Education: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 688 of 24.07.2019.]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-%D0%BF#Text> (Accessed 01 Aug. 2025). [in Ukrainian].

9. Pro zatverdzhennia Bazovoho komponenta doshkilnoi osvity (Derzhavnoho standartu doshkilnoi osvity) nova redaktsiia: Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy № 33 vid 12.01.2021 r. [On approval of the Basic Component of Preschool Education (State Standard of Preschool Education), new edition: Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine No. 33 of 12.01.2021]. 38 p. Available at: https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/rizne/2021/12.01/Pro_no_vu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoy%20osvity.pdf (Accessed 29 Jul. 2025). [in Ukrainian].

10. Proseniuk, A.I. (2011). Vychovannia interesu do zmistu khudozhnoho tvoriv v ditei starshoho doshkilnogo viku [Cultivating interest in the content of a work of art in senior preschool children]. *Candidate's thesis*. South Ukrainian Na-

tional Pedagogical University named after Kostiantyn Ushynskiy. Odesa, 322 p. [in Ukrainian].

11. Rudenskyi, R. & Pysarchuk, O. (2023). Yevropeiskiy kontekst evoliutsii struktury nastilnykh ihor dlia ditei doshkilnogo ta molodshoho shkilnogo viku [The European context of the evolution of the structure of board games for children of preschool and primary school age]. *Scientific Bulletin of Vinnytsia Academy of Continuing Education. Series "Pedagogy. Psychology"*. No. 4, pp. 109–118. DOI: <https://doi.org/10.32782/academ-ped.psyh-2023-4.17> (Accessed 30 Jul. 2025). [in Ukrainian].

12. Savchenko, O.Ya. & Krasutska, I.V. (2021). Ukrainska mova ta chytannia : Pidruchnyk dlia 4 klasu ZZSO [Ukrainian language and reading: Textbook for the 4th grade of the ZZSO]. (in 2 parts): Part 2. Kyiv, 160 p. [in Ukrainian].

13. Sapun, H. (2020). Ukrainska mova ta chytannia: pidruch. dlia 3 kl. zakl. zahal. seredn. osvity. U 2 ch. Ch. 2. [Ukrainian language and reading: textbook for 3rd grade of general secondary education. In 2 parts. Part 2.]. Ternopil, 128 p. [in Ukrainian].

14. Sirant, N. & Kravchysyn, A. (2025). Mozhlyvosti vykorystannia interaktyvnykh metodiv navchannia u zakladakh pochatkovoï osvity [Opportunities for Using Interactive Teaching Methods in Primary Education Institutions]. *Youth & market*. No. 5–6(237–238), pp. 132–136. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2025.332805> (Accessed 02 Aug. 2025). [in Ukrainian].

15. Vereshchaha, E. (Ed.) (2020). Charivna syla kolyskovoï pisni [The magical power of a lullaby]. Kramatorsk, 15 p. Available at: <http://www.book-house.org/wp-content/uploads/2020/02/charivna-sila-koliskovoYi-pIsnl.pdf> (Accessed 02 Aug. 2025). [in Ukrainian].

16. Cherepania, N. (2025). Vychovannia ditei doshkilnogo viku zasobamy narodoznavstva v umovakh suchasnykh vyklykiv [Education of Preschool Children by Means of Ethnography in the Context of Modern Challenges]. *Youth & market*. No. 5–6(237–238), pp. 148–152. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2025.332810> (Accessed 01 Aug. 2025). [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 06.08.2025

“Найбільший успіх учителя полягає в тому, щоб мати змогу сказати: діти працюють так, ніби мене не існує”.

*Марія Монтесорі
італійська лікарка*

“Усе, що тільки можна, наочно сприймати чуттям”.

*Ян Амос Коменський
чеський педагог*

“Розвиток і освіта жодній людині не дається інакше, як через власну діяльність”.

*Адольф Дістервег
німецький педагог-демократ*

